Lieta Nr.A42367906
AA43-0270-09/2

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2009.gada 4.februārī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja U.Mihailova,
tiesneši Z.Kupce un E.Puriņš,

piedaloties pieteicējas pārstāvim *J.Ķ.*, atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Valsts zemes dienesta Vidzemes reģionālās nodaļas pārstāvim Edvīnam Krastiņam un Centrālās zemes komisijas pārstāvim Oļģertam Leščinskim un trešajai personai *A.L.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *M.S.M.* pieteikumu par Valsts zemes dienesta Vidzemes reģionālās nodaļas zemes robežstrīdu komisijas 2005.gada 17.novembra lēmuma Nr.ID-3.1/110 un Centrālās zemes komisijas 2006.gada 6.februāra lēmuma Nr.5372 atzīšanu par prettiesisku un spēkā neesošu, sakarā ar trešās personas *A.L.* apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2007.gada 21.decembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Valsts zemes dienesta (turpmāk – VZD) Vidzemes reģionālās nodaļas Robežstrīdu komisija (turpmāk – Robežstrīdu komisija), izskatot mērnieces *I.C.* (pareizi *I.C.*) iesniegumu sakarā ar 2005.gada 4.oktobrī sastādīto iebildumu aktu par *A.L.* piederošā nekustamā īpašuma „Rozes" zemes robežu atjaunošanu, 2005.gada 17.novembrī pieņēma lēmumu Nr.1D-3.1/110, ar kuru nolēma:

[1.1] VZD Vidzemes reģionālās nodaļas mērniecei *I.C.* veikt atkārtotu „Rožu" īpašuma robežu atjaunošanu, pieaicinot pierobežniekus – zemesgrāmatā reģistrēto īpašumu „Pļavas", „Zaļkalni", „Zaļkalni M" un „Lejaszaļkalni" īpašniekus;

[1.2] nevienojoties īpašniekiem par atjaunojamo robežu izvietojumu, nekustamā īpašuma „Rozes" ar kadastra Nr.*/dzēsts kadastra numurs/* robežas atjaunot atbilstoši „Rožu" 1996.gada 28.decembrī izgatavotajā robežu ierādīšanas plānā noteiktajām robežām bez pierobežnieku paraksta robežu atjaunošanas aktā.

[2] Nepiekrītot Robežstrīdu komisijas 2005.gada 17.novembra lēmumam Nr.1D-3.1/110 (turpmāk – Robežstrīdu komisijas lēmums), nekustamā īpašuma „Pļavas" īpašniece *M.S.M.* iesniedza sūdzību Centrālajā

zemes komisijā, kura, izskatot sūdzību, ar 2006.gada 6.februāra lēmumu Nr.5372 nolēma neizskatīt to pēc būtības.

[3] 2006.gada 6.martā *M.S.M.* iesniedza pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā par Robežstrīdu komisijas lēmuma un Centrālās zemes komisijas (turpmāk arī – CZK) 2006.gada 6.februāra lēmuma Nr.5372 (turpmāk arī – CZK lēmums) atzīšanu par prettiesisku un spēkā neesošu, norādot, ka lēmumi ir pieņemti ar būtiskiem tiesību normu pārkāpumiem un ir atzīstami par spēkā neesošiem turpmāk norādīto iemeslu dēļ.

[3.1] Nekustamā īpašuma „Pļavas" robežas ir ierādītas dabā, ir apstiprināts un ar VZD saskaņots zemes robežu akts un plāns, uz šo brīdi nekādas faktiskas vai tiesiskas izmaiņas attiecībā uz nekustamo īpašumu „Pļavas" nav notikušas. Robežzīmes ir dabā saglabājušās.

[3.2] Tā kā īpašums „Pļavas" ir reģistrēts zemesgrāmatā, VZD kompetencē neietilpst tādu strīdu izskatīšana, ar kuriem tiek aizskartas īpašumtiesības. Ja kāda persona vēlas apstrīdēt kādas citas personas īpašumtiesības, tai ir jāceļ prasība saskaņā ar Civillikuma 1044.pantu, turklāt, prasītājam jāpierāda savas īpašuma tiesības uz strīdus objektu.

[3.3] Tā kā Robežstrīdu komisija ir izskatījusi strīdu, kas neietilpst tās kompetencē, uzskatāms, ka VZD veiktās darbības un strīdus komisijas pieņemtais lēmums saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 74.panta pirmās daļas otro punktu ir atzīstams par spēkā neesošu. To, ka šāda strīda izskatīšana nebija VZD strīdus komisijas kompetencē, apliecina arī CZK pieņemtais lēmums, kurā noteikts, ka šādi strīdi risināmi tiesā, iesniedzot īpašuma prasību. Gadījumos, kad strīdi par zemes robežām rodas starp nekustamā īpašuma īpašniekiem, kuriem īpašuma tiesības nostiprinātas zemesgrāmatā, VZD kompetencē ir tikai zemes robežu uzmērīšana dabā un robežzīmju atjaunošana, taču konkrētajā gadījumā nav notikusi nedz robežu uzmērīšana dabā, nedz robežzīmju atjaunošana, jo robežzīmes dabā joprojām ir pilnībā saglabājušās.

[3.4] 2005.gada 30.septembrī *A.L.* (trešā persona) vērsās ar iesniegumu VZD Vidzemes reģionālajā nodaļā un lūdza veikt viņas īpašuma „Rozes" robežu pārmērīšanu, precizēšanu un atjaunošanu (pierakstītais par atjaunošanu izpildīts vizuāli citā rokrakstā). Kā redzams no īpašuma „Rozes" īpašnieces *A.L.* 2005.gada 30.septembra pieteikuma VZD, „Rožu" īpašniece ir lūgusi VZD veikt īpašuma robežu pārmērīšanu robežu precizēšanai, savukārt, kā redzams no pieteikuma, ar atšķirīgu rokrakstu pieteikumam ir pierakstīts klāt, ka lūdz veikt robežu atjaunošanu. Kā jau tika minēts, robežas dabā joprojām atrodas, līdz ar to nebija nepieciešams veikt to atjaunošanu, turklāt, tā kā īpašums „Pļavas" ir ierakstīts zemesgrāmatā, šādā veidā nevar tikt izmainītas īpašuma ārējās robežas.

[3.5] 2003.gada 18.jūnijā Raiskuma pagasta padome ir pieņēmusi lēmumu, ar kuru piekrita atdalīt no nekustamā īpašuma „Unguri" zemes gabalu 0,5ha platībā un atdalītajam zemes gabalam piešķirt nosaukumu „Pļavas". Minētā lēmuma pielikumā pievienots plāns, kur attēlots zemes gabals „Pļavas" 0,5 ha

platībā. Plāns sastādīts pēc 1998.gada robežu ierādīšanas materiāliem. Kā tika konstatēts Robežstrīdu komisijas sēdē 2005.gada 17.novembrī, nekustamā īpašuma „Pļavas" ierādītās robežas dabā neatbilst nekustamā īpašuma zemes robežu plānam. Tā kā šāda neatbilstība ir radusies VZD pieļautās kļūdas dēļ, kas ir konstatēts arī 2005.gada 17.novembra sēdes protokolā, proti, plāns neatbilst 1998.gadā dabā ierādītajām robežām, kuras ir joprojām saglabājušās un pēc kurām vadās arī nekustamo īpašumu īpašnieki, lietojot īpašumus, un saskaņā ar Zemes vienību robežu uzmērīšanas instrukcijas 1.12. un 13.2.punktiem pieteicēja uzskata, ka par prettiesiskām atzīstamas VZD darbības, VZD pieļautās kļūdas labojot uz īpašnieku rēķina, tādējādi aizskarot pieteicējas īpašumtiesības.

[3.6] Neskatoties uz to, ka pieteicēja saņēma VZD uzaicinājumu par zemes robežu atjaunošanu un saskaņošanu zemes īpašumam „Rozes" Raiskuma pagastā, VZD pārstāve, kas vienlaicīgi pildīja arī mērnieka pienākumus kopīgi ar Raiskuma pagasta pārstāvi un īpašuma „Rozes" pārstāvjiem veica īpašumu „Zaļkalni", „Zaļkalni M" un „Pļavas" robežu pārmērīšanu, nevis īpašuma „Rozes" robežu pārmērīšanu, lai gan īpašuma „Pļavas" robežu atjaunošanu vai pārmērīšanu pieteicēja nebiju lūgusi, kā to paredz Zemes vienību robežu uzmērīšanas instrukcijas 2.21.punkts. Pieteicēja bija lūgusi veikt īpašuma „Pļavas" instrumentālo uzmērīšanu, taču tā netika veikta, turklāt VZD, pārmērot un no jauna nosakot īpašuma „Pļavas" robežas, izmantoja mērlenti, nevis instrumentus, kā to paredz Zemes vienību robežu uzmērīšanas instrukcija. Tātad, neskatoties uz to, ka VZD netika iesniegts pieteikums par īpašuma „Pļavas" robežu atjaunošanu un minētā īpašuma robežas dabā ir saglabājušās, tika veikta īpašuma „Pļavas" robežu pārmērīšana un jaunu robežu noteikšana. Tātad tika mērīti pavisam citi īpašumi, nevis „Rozes", netika veikta robežu atjaunošana, bet gan jaunu robežu ierādīšana, kas būtiski maina zemes gabalu novietojumu. Tas, ka robežzīmes dabā ir saglabājušās, apliecina arī 2005.gada 18.jūlija pierobežā esošā īpašuma „Zaļkalni" robežu apsekošanas – noteikšanas akts.

[3.7] Kā redzams no kadastra kartes, īpašumam „Pļavas" pretī pa ārējo labo robežlīniju atrodas īpašums „Asari", taču kadastra kartē bez jebkāda tiesiska un likumiska pamata starp īpašumiem „Asari" un „Guntaskrasti" ir iezīmēta it kā brīva, nevienam nepiederoša zeme, tādējādi mākslīgi labojot gan īpašuma „Asari", gan īpašuma „Pļavas" ārējo labo robežlīniju, kas iet taisnā līnijā. To, ka šāda robežas pārvietošana kadastra kartē ir nepamatota, apliecina tas, ka īpašuma „Asari" pierobežā esošajam īpašumam „Guntaskrasti" ir veikta kadastrālā uzmērīšana, kā pierobežnieku norādot īpašumu „Asari", kas apliecina to, ka starp īpašumiem „Asari" un „Guntaskrasti" neatrodas neviens cits zemesgabals, un, ka kadastra kartē ārējā labā robeža īpašumiem „Asari" un „Pļavas", kas iet taisnā līnijā, ir iezīmēta nepareizi.

[4] VZD Vidzemes reģionālā nodaļa uzskata pieteicējas pieteikumu par nepamatotu, pamatojoties uz turpmāk norādītiem argumentiem.

[4.1] Cēsu rajona Raiskuma pagasta īpašumam „Rozes" 2005.gada 14.oktobrī tika atjaunotas robežas dabā. Tā kā robežu atjaunošanai dabā nepiekrita blakus esošā īpašuma „Pļavas" īpašnieces pilnvarotā persona, tad tika sastādīts robežu atjaunošanas iebildumu akts. Šo robežu atjaunošanas iebildumu aktu 2005.gada 17.novembra sēdē izskatīja Robežstrīdu komisija. Komisijas sēdē piedalījās ieinteresētās personas.

[4.2] Mērniece *I.C.*, atjaunojot dabā īpašuma „Rozes" robežzīmes, konstatēja, ka tās robežzīmes, kuras bija atrodamas dabā, neatrodas tur, kur tām būtu jābūt saskaņā ar robežplānu, ar kuru īpašums „Rozes" bija reģistrēts zemesgrāmatā. Līdz ar to komisija pamatoti konstatēja, ka, tā kā īpašums „Rozes" ir reģistrēts zemesgrāmatā, tad īpašnieks savas tiesības realizē atbilstoši zemesgrāmatā reģistrētajam zemes robežplānam. Tādēļ arī tika pieņemts pamatots un tiesisks komisijas lēmums, ka robežzīmes dabā atjaunojamas atbilstoši zemes robežplānam, ar kuru īpašums reģistrēts zemesgrāmatā.

[4.3] Zemes robežplāns, ar kuru īpašums ir reģistrēts zemesgrāmatā, ir oficiāls dokuments un tas jāpievieno nostiprinājuma lūgumam un tas glabājas katrā nekustamā īpašuma lietā (Zemesgrāmatu likuma 62.pants un likuma „Par nekustamā īpašuma ierakstīšanu zemesgrāmatā" 4. un 5.pants). Izejot no iepriekš minētā, ja robežzīmes dabā nesakrīt ar robežzīmēm robežplānā, jāpieņem, ka robežas pareizi noteiktas robežplānā, jo robežzīmes dabā ir viegli pārvietot citur vai pat iznīcināt. Robežplānu, kurš glabājas nekustamā īpašuma lietā Zemesgrāmatu nodaļā, nevar nomainīt vai pārzīmēt. Šādos gadījumos robežzīmes dabā var atjaunot tikai pēc robežplāna, ar kuru nekustamais īpašums ir nostiprināts zemesgrāmatā.

[4.4] Ja zemes īpašniekam rodas šaubas, vai esošās robežzīmes dabā atbilst tām robežām, kuras ir nostiprinātas zemesgrāmatā, tad viņam ir tiesības lūgt mērnieku, lai tas pārbauda un atjauno dabā tā, kā tās ir nostiprinātas zemesgrāmatā. Savas tiesības izmantoja arī īpašuma „Rozes" īpašniece *A.L.*. Tad arī tika konstatēts, ka daļu no viņas īpašuma, kurš nostiprināts zemesgrāmatā, izmanto „Pļavu" īpašniece, kuras pilnvarotais pārstāvis nepiekrita, ka robežas dabā tiek atjaunotas pēc tām robežām, kuras ir nostiprinātas zemesgrāmatā. Tātad pieteicējas pilnvarotā persona apstrīdēja zemesgrāmatā nostiprinātas robežas. Lai gan Zemesgrāmatu likuma 97.pants nosaka, ka pārējās personas nostiprinājumu var apstrīdēt vienīgi prasības kārtībā.

[4.5] Pieteikums ir pretrunā arī ar Administratīvā procesa likuma (turpmāk arī – APL) 235.panta piekto daļu – zemesgrāmatu, notariālo un citu likumā noteiktajā kārtībā apliecināto aktu patiesīgumu nevar apšaubīt. Tos var apstrīdēt, ceļot atsevišķu prasību.

[4.6] Pieteicējas apgalvojums, ka mērnieki ir izgatavojuši nepareizus plānus, ir tikai viņas pieņēmums, kuru nevar pierādīt. Faktiski tiek pierādīts tas, ka zemes robežu plāni ir bijuši pareizi, jo pieteicēja savu īpašumu ir reģistrējusi ar to robežplānu, kuru tagad grib atzīt par nepareizu. Tad kāpēc ar nepareizu zemes robežplānu pieteicēja reģistrēja savu īpašumu zemesgrāmatā? Ja robežas

dabā atjaunotu tā, kā to vēlas pieteicēja, tad bez kāda tiesiska pamatojuma tiktu samazināta īpašuma „Rozes" platība, bet palielināta „Pļavu" platība.

[4.7] Ņemot vērā zemesgrāmatu publisko ticamību un ierakstu saistošo spēku attiecībā pret jebkuru trešo personu, arī zemes robežu plāniem, kuri iesniegti, nostiprinot nekustamo īpašumu zemesgrāmatās, ir saistošs spēks un publiska ticamība attiecībā pret jebkuru trešo personu. Tas nozīmē, ka zemes robežas dabā ir jāatzīmē atbilstoši zemes robežu plāniem, un nevis otrādi.

[4.8] Nepamatots ir arī pieteicējas apgalvojums, ka Robežstrīdu komisija izskatīja strīdu, kura izskatīšana neietilpa komisijas kompetencē. Likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" 15.panta 1.punktā ir noteikts, ka ar zemes lietojuma un īpašuma robežām saistītos strīdus izskata Valsts zemes dienesta attiecīgās reģionālās nodaļas izveidota komisija, kuras lēmumu mēneša laikā pēc tā paziņošanas var pārsūdzēt CZK vai tiesā. Tātad CZK ir tiesīga izskatīt zemes robežu strīdus, kuri ir saistīti ar tādu īpašumu robežām, kuri ir nostiprināti zemesgrāmatā. To ir atzinis arī Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments savā 2005.gada 1.novembra spriedumā lietā Nr.SKA-316 (A420272 04). Šā sprieduma motīvu daļā [8.2] norādīts, ka Administratīvo lietu departamenta ieskatā likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" 15.panta 1.punktā *ekspresis verbis* ir noteikts, ka komisija zemes reformas laikā ir tiesīga izskatīt ar īpašuma, proti, zemesgrāmatā ierakstīta īpašuma, robežām saistītus jautājumus. Sprieduma motīvu daļā [9.2] arī noteikts, ka atbilstoši minētajā tiesību normā noteiktajai kompetencei robežstrīdu komisija risina ar īpašuma robežām saistītus strīdus, proti, tā pārbauda, vai dabā atjaunotā robeža atbilst zemes robežu plāniem, ar kuriem šie nekustamie īpašumi ierakstīti zemesgrāmatā.

[5] Centrālā zemes komisija, uzskata pieteicējas pieteikumu par nepamatotu. Centrālā zemes komisija 2006. gada 6.februārī nolēma ar lēmumu Nr.5372 neizskatīt pēc būtības *M.S.M.* iesniegumu par Valsts zemes dienesta Vidzemes reģionālās nodaļas Zemes robežstrīdu komisijas 2005.gada 17.novembra lēmumu Nr.1D-3.1/110. Ar šo Zemes robežstrīdu komisijas lēmumu nav paredzēts grozīt robežas ne zemes īpašumam „Rozes", ne zemes īpašumam „Pļavas". Tāpēc minēto lēmumu nevar uzskatīt par nelikumīgu un Centrālā zemes komisija to neatcēla. Īpašuma tiesības uz abiem iepriekšminētajiem objektiem ierakstītas zemesgrāmatā. Ne Valsts zemes dienesta institūcijām, ne Centrālajai zemes komisijai nav tiesību atcelt vai grozīt zemesgrāmatu nodaļas tiesneša lēmumu. Šīs zemes lietas izskatīšana piekrīt tiesu instancēm.

[6] Ar Administratīvās rajona tiesas 2007.gada 21.decembra spriedumu *M.S.M.* pieteikums apmierināts. Centrālās zemes komisijas 2006.gada 6.februāra lēmums Nr.5372 atzīts par prettiesisku un atcelts no tā pieņemšanas dienas. Par spēkā neesošu no pieņemšanas dienas atzīts Valsts zemes dienesta Vidzemes

reģionālās nodaļas zemes robežstrīdu komisijas 2005.gada 17.novembra lēmums Nr.1D-3.1/110. Tiesas spriedums pamatots ar turpmāk minētajiem apsvērumiem.

[6.1] CZK atteicās skatīt iesniegumu pēc būtības, lai arī nepastāvēja neviens apstāklis, kas ļautu CZK pieņemt šādu lēmumu. CZK pienākums bija rīkoties saskaņā ar APL 81.panta otrajā daļā noteikto un pieņemt vienu no šajā normā uzskaitītajiem lēmumiem. Ievērojot norādīto, CZK lēmums atzīstams par prettiesisku un atceļams no tā pieņemšanas dienas.

[6.2] Izvērtējot Robežstrīdu komisijas lēmumu, tiesa atzina, ka nav pamata uzskatam, ka likumdevējs būtu noteicis Komisijas kompetenci jebkurā gadījumā izšķirt ar zemes lietojuma un īpašuma robežām saistītos strīdus, un ka Robežstrīdu komisija, pieņemot 2005.gada 17.novembra lēmumu, ir pārkāpusi savas kompetences robežas, jo pastāvošās domstarpības nav uzskatāmas par strīdu ar zemes reformu saistītajos jautājumos.

[6.3] Administratīvā procesa likuma 74.panta pirmās daļas 2.punkts noteic, ka administratīvais akts nav spēkā, ja to ir izdevusi iestāde, kurai konkrētā administratīvā akta izdošana nav piekritīga (..).

Pamatojoties uz secināto, tiesa atzina Robežstrīdu komisijas lēmumu par spēkā neesošu ar tā pieņemšanas dienu.

[7] Par Administratīvās rajona tiesas 2007.gada 21.decembra spriedumu apelācijas sūdzību iesniedza trešā persona *A.L.*. Spriedumu uzskata par nepamatotu un prettiesisku turpmāk minēto iemeslu dēļ.

[7.1] Spriedums aizskar *A.L.* likumīgās tiesības uz zemesgrāmatā nostiprinātu nekustamo īpašumu tādā apjomā, kādā tas ir nostiprināts zemesgrāmatā un šis spriedums ir pretrunā ar Latvijas Republikas Satversmes 105.pantu.

[7.2] Pieņemot šādu spriedumu tiesa rīkojās nelikumīgi un prettiesiski – tā pārkāpa Zemesgrāmatu likuma 97.pantu, kas nosaka, ka pārējās personas nostiprinājumu var apstrīdēt vienīgi prasības kārtībā un Administratīvā procesa likuma 235.panta piekto daļu – zemesgrāmatu aktu patiesīgumu nevar apšaubīt, to var apstrīdēt, ceļot atsevišķu prasību.

[7.3] *A.L.* tiesības pārbaudīt, vai viņas īpašuma robežas dabā nav pārvietotas un tās atbilst tām robežām, ar kādām īpašums ir nostiprināts zemesgrāmatā, kā arī veikt īpašuma robežu kadastrālo uzmērīšanu, atzina Robežstrīdu komisija ar savu 2005.gada 17.novembra lēmumu.

[7.4] Neizprotama ir Administratīvās rajona tiesas atsaukšanās uz Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2005.gada 29.jūnija spriedumu lietā Nr.SKA-250, jo šis spriedums (SKA-250) ir par Rīgas pilsētas zemesgrāmatā nostiprinātu īpašumu nomas maksām, kam nav sakara ar šo lietu. Zemes reforma lauku apvidos un pilsētās notiek pēc dažādiem likumiem.

[7.5] Administratīvā rajona tiesa nav ņēmusi vērā to Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2005.gada 1.novembra spriedumu

lietā Nr.SKA-316, uz kuru tiesā norādīja VZD Vidzemes reģionālās nodaļas pārstāvis. Minētais spriedums nepārprotami nosaka Valsts zemes dienesta zemes robežstrīdu komisijas kompetenci.

Minētais spriedums pierāda, ka Robežstrīdu komisija, pieņemot lēmumu, nav pārkāpusi savas pilnvaras, bet gan izpildījusi savu pienākumu. Robežstrīdu komisijas sēde notika tikai dažas nedēļas pēc Senāta sprieduma.

[7.6] Robežstrīdu komisija neaizskāra pieteicējas īpašuma tiesības, tā tikai atzina *A.L.* tiesības atjaunot īpašuma robežas dabā atbilstoši zemesgrāmatā nostiprinātajām robežām (saskaņā ar nostiprinājumam pievienoto zemes robežu plānu).

[8] Tiesai iesniegtajos rakstveida paskaidrojumos par apelācijas sūdzību pieteicēja norāda pieteikumā un turpmāk minētos apstākļus.

[8.1] Pielietojot tiesību normu sistēmisko un teleoloģisko tulkošanas metodi, jāsecina, ka pēc tam, kad zeme ir nodota īpašumā, tas ir, tā ir reģistrēta zemesgrāmatā uz īpašnieka vārda, zemes reformas uzdevums attiecībā uz šo zemes gabalu ir izpildīts, un zemes reforma attiecībā uz šo īpašumu ir pabeigta un likumu „Par zemes reformu LR lauku apvidos" un „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" normas vairāk nav piemērojamas.

[8.2] Tā kā ne VZD, ne CZK Administratīvās rajona tiesas 2007.gada 21.decembra spriedumu nav pārsūdzējušas, uzskatāms, ka ar to minētās iestādes kā valsts pārstāves konkrētajā administratīvajā procesā ir piekritušas Administratīvās rajona tiesas 2007.gada 21.decembra spriedumā noteiktajam. Līdz ar to būtībā publiski tiesiskās attiecības starp valsti un privātpersonu šajā administratīvajā procesā ir atrisinātas, bet trešās personas *A.L.*, kura nav pieteikusi patstāvīgus prasījumus saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 146.pantu, strīds par īpašuma robežām risināms civiltiesiskā kārtībā.

[9] Trešā persona apelācijas sūdzību uzturēja uz tajā minētiem argumentiem.

Tiesas sēdē VZD un CZK pārstāvji apelācijas sūdzību atzina.

Tiesas sēdē pieteicējas pārstāvis apelācijas sūdzību neatzina un pieteikumu uzturēja uz pieteikumā un rakstveida paskaidrojumos par apelācijas sūdzību norādītajiem motīviem.

Motīvu daļa

[10] Pārbaudījusi lietas materiālus un noklausījusies administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība ir daļēji pamatota un ka pieteikums ir apmierināms daļēji.

[11] Likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" 15.panta 1.punkts paredz, ka ar zemes lietojuma un īpašuma robežām saistītos strīdus

izskata VZD attiecīgās reģionālās nodaļas izveidota komisija, kuras lēmumu mēneša laikā pēc tā paziņošanas var pārsūdzēt CZK vai tiesā.

Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 81.panta otrā daļa paredz, ka augstāka iestāde ar savu lēmumu var atstāt administratīvo aktu negrozītu; atcelt administratīvo aktu; atcelt administratīvo aktu kādā daļā; izdot satura ziņā citādu administratīvo aktu; konstatēt, vai administratīvais akts, kurš jau zaudējis spēku (82.pants), ir bijis tiesisks vai prettiesisks.

CZK lēmumā norādīts, ka, tā kā Robežstrīdu komisijas lēmumā minētie nekustamie īpašumi reģistrēti zemesgrāmatā, CZK kompetencē neietilpst strīdu izskatīšana, ar kuriem tiek aizskartas īpašumtiesības, CZK nolemj neizskatīt pēc būtības *M.S.M.* iesniegumu par Robežstrīdu komisijas lēmumu.

No minētā Administratīvā apgabaltiesa secina, ka Robežstrīdu komisijas lēmuma apstrīdēšanas procesā augstāka iestāde apstrīdēto lēmumu pēc būtības nav izskatījusi. APL neparedz iespēju, ka augstāka iestāde atsakās izskatīt privātpersonas sūdzību par apstrīdēto lēmumu, neizsakot savu viedokli par tā tiesiskumu. Atzīstot, ka jautājuma izskatīšana nav iestādes kompetencē, CZK bija pienākums izteikt savu viedokli par to, vai Robežstrīdu komisija ir rīkojusies savas kompetences ietvaros. Līdz ar to apgabaltiesa atzīst, ka CZK ir rīkojusies prettiesiski.

Saskaņā ar APL 81.panta piekto daļu apstrīdētais administratīvais akts iegūst savu galīgo noformējumu tādā veidā, kādā tas noformēts lēmumā par apstrīdēto administratīvo aktu. Šādā veidā tas ir izpildāms un to var pārsūdzēt tiesā.

Līdz ar to augstākas iestādes lēmums apstrīdēšanas procesā nav atsevišķs administratīvais akts, bet apliecinājums tam, ka persona ir ievērojusi lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas kārtību.

Tā kā pieteicēja ir apstrīdējusi Robežstrīdu komisijas lēmumu likumā noteiktajā kārtībā, bet CZK prettiesiski atteikusies izskatīt pieteicējas sūdzību, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteicēja ir ievērojusi šai lietu kategorijai likumā noteikto lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas kārtību.

Līdz ar to Administratīvā apgabaltiesa nelemj par CZK lēmuma atcelšanu vai atzīšanu par spēkā neesošu, bet lietā pēc būtības izvērtē Robežstrīdu komisijas lēmumu.

[12] Robežstrīdu komisijas lēmums pieņemts, pamatojoties uz likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" 15.panta pirmo daļu, un ar to nolemts veikt atkārtotu „Rožu" īpašuma robežu atjaunošanu, pieaicinot pierobežniekus, un, nevienojoties īpašniekiem par atjaunojamo robežu izvietojumu, īpašuma „Rozes" robežas atjaunot atbilstoši „Rožu" 1996.gada 28.decembrī izgatavotajā robežu ierādīšanas plānā noteiktajām robežām bez pierobežnieku paraksta robežu atjaunošanas aktā.

Lietā nav strīda par to, ka gan īpašums „Rozes", gan pierobežnieku īpašumi „Pļavas", „Zaļkalni", „Zaļkalni M" un „Lejaszaļkalni" ir ierakstīti

zemesgrāmatā. Līdz ar to secināms, ka šie nekustamie īpašumi ir ierakstīti zemesgrāmatā ar tādām robežām, kādas apliecina zemes robežu plāni, kas pievienoti nostiprinājuma lūgumam un atrodas nekustamā īpašuma lietā.

Tā kā lietā nav strīda, ka Robežstrīdu komisija ir skatījusi jautājumu par zemesgrāmatā ierakstītu īpašumu robežām, apgabaltiesai sākotnēji ir jānoskaidro jautājums, vai šādu jautājumu izskatīšana ir komisijas kompetencē.

[13] Likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" 15.panta 1.punktā ir noteikts, ka ar zemes lietojuma un īpašuma robežām saistītos strīdus izskata VZD attiecīgās reģionālās nodaļas izveidota komisija.

Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments līdzīgā lietā (skat. Senāta 2005.gada 1.novembra spriedumu lietā Nr.SKA-316/2005) atzina, ka Administratīvo lietu departamenta ieskatā likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" 15.panta 1.punktā *expresis verbis* ir noteikts, ka komisija zemes reformas laikā ir tiesīga izskatīt ar īpašuma, proti, zemesgrāmatā ierakstītu īpašumu, robežām saistītus jautājumus.

No minētā Administratīvā apgabaltiesa secina, ka Robežstrīdu komisijai konkrētā gadījumā bija tiesības risināt strīdu par īpašuma „Rozes" un īpašumu „Pļavas", „Zaļkalni", „Zaļkalni M" un „Lejaszaļkalni" robežām.

[14] Saskaņā ar Civillikuma 993.pantu īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu iegūst tikai ar iegūšanas tiesiskā pamata un par to izgatavotā akta ierakstīšanu zemesgrāmatā. Saskaņā ar Civillikuma 994.pantu par nekustamā īpašuma īpašnieku atzīstams tikai tas, kas par tādu ierakstīts zemesgrāmatā. Tātad īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu attiecībā pret jebkuru citu personu ir nosakāmas atbilstoši ierakstam zemesgrāmatā.

Nekustamā īpašuma ierakstīšanu zemesgrāmatā reglamentē Zemesgrāmatu likums, savukārt fizisko un juridisko personu atgūtās un privatizētās zemes ierakstīšanu zemesgrāmatā reglamentē likuma „Par nekustamā īpašuma ierakstīšanu zemesgrāmatā".

Zemesgrāmatu likuma 62.pantā noteikts, ka, iesniedzot nostiprinājuma lūgumu, citstarp pievienojami arī noteiktā kārtībā izgatavoti un reģistrēti zemes robežu plāni ar oriģināliem reģistrācijas uzrakstiem.

Analoģiski arī likuma „Par nekustamā īpašuma ierakstīšanu zemesgrāmatā" 4.pantā noteikts, ka nostiprinājuma lūgumam pievienojami zemes robežu plāni.

Administratīvā apgabaltiesa secina, ka robežu plāni ir obligāti iesniedzami līdz ar nostiprinājuma lūgumu zemesgrāmatā ikvienā gadījumā, kad tiek izveidots jauns nekustamais īpašums, pārgrozītas robežas, tātad pie ierakstīšanas zemesgrāmatā jebkuram nekustamajam īpašumam tiek fiksētas arī noteiktas robežas.

Zemesgrāmatu likuma 15.pantā ir paredzēts, ka zemesgrāmatās ieraksta arī zemesgabalu platību. Skatot kopā šo normu ar iepriekš norādīto 62.pantu, ir

secināms, ka zemesgrāmatā tiek ierakstīti zemesgabali ar noteiktu platību, un konkrētās robežas atbilstoši šai platībai ir fiksētas nostiprinājuma lūgumam pievienotajos zemes robežu plānos.

Ņemot vērā zemesgrāmatu publisko ticamību un ierakstu saistošo spēku attiecībā pret jebkuru trešo personu, arī zemes robežu plāniem, kuri iesniegti, nostiprinot nekustamo īpašumu zemesgrāmatās, ir saistošs spēks un publiska ticamība attiecībā uz jebkuru trešo personu. Tas nozīmē, ka zemes robežas dabā ir jāatzīmē atbilstoši zemes robežu plāniem, un nevis otrādi.

[15] Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka Robežstrīdu komisijas kompetence apstākļos, kad īpašumtiesības ir nostiprinātas zemesgrāmatā, ir risināt domstarpības par robežu atrašanos dabā atbilstoši zemes robežu plāniem. Tāds kompetences apjoms ir ietverts likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" 15.panta 1.punktā, ņemot vērā šajā spriedumā secināto.

Apgabaltiesa no lietas materiāliem secina, ka administratīvā procesa kārtībā ne iestādē, ne administratīvajā tiesā nevar izdarīt pārgrozījumus ziņās, kuras nostiprinātas zemesgrāmatā, pat ja zemesgrāmatā iesniegtie zemes robežu plāni patiešām neatbilst iepriekš sastādītajiem zemes robežu noteikšanas aktiem vai citiem dokumentiem, uz kuru pamata ir sastādīts zemes robežu plāns. Šāds strīds ir risināms atbilstoši Civillikuma normām, ceļot īpašuma prasību.

Tādējādi Administratīvās apgabaltiesas ieskatā atbilstoši savai kompetencei Robežstrīdu komisija risina ar īpašuma robežām saistītus strīdus, proti, tā pārbauda, vai dabā atjaunotā robeža atbilst zemes robežu plāniem, ar kuriem šie nekustamie īpašumi ierakstīti zemesgrāmatā.

Ņemot vērā minēto, apgabaltiesa atzīst, ka trešā persona *A.L.* pamatoti 2005.gada 30.septembra pieteikumu VZD precizēja atbilstoši komisijas kompetencei, lūdzot veikt tieši robežu atjaunošanu.

[16] Administratīvā apgabaltiesa konstatē, ka Robežstrīdu komisijas lēmumā ir iekļauts:

[16.1] strīda izveidošanās pamats – faktiskās situācijas apraksts (tajā skaitā norāde, ka zemes vienības ar kadastra Nr.*/dzēsts kadastra numurs/* platība pēc robežplāna 14,7 ha, dabā ar robežzīmēm nostiprinātā un izmantotā platības 13,2 ha);

[16.2] normas, pamatojoties uz kurām Robežstrīdu komisija pieņem lēmumu;

[16.3] norāde, ka komisija ir izskaidrojusi pieaicinātajām personām robežplānos un dabā esošo robežu nesaistes un ierosina īpašniekiem vienoties ar robežu atjaunošanu bezstrīdus kārtībā;

[16.4] rezolutīvā daļa, ar kuru nolemts VZD Vidzemes reģionālās nodaļas mērniecei veikt atkārtotu „Rožu" īpašuma robežu atjaunošanu un, īpašniekiem nevienojoties par atjaunojamo robežu izvietojumu, īpašuma „Rozes" robežas atjaunot atbilstoši „Rožu" 1996.gada 28.decembrī izgatavotajā

robežu ierādīšanas plānā noteiktajām robežām bez pierobežnieku paraksta robežu atjaunošanas aktā.

No lēmuma satura Administratīvā apgabaltiesa konstatē, ka lēmums pēc būtības ir iestādes starplēmums, uzliekot par pienākumu mērniecei veikt atkārtotu robežu atjaunošanu. Tomēr no lēmuma 2.punkta izriet, ka Robežstrīdu komisija, neatkarīgi no robežu atjaunošanas rezultātiem, jau pirms atkārtotās atjaunošanas akceptē šīs robežu atjaunošanas rezultātus.

Ņemot vērā Robežstrīdu komisijas kompetenci pārbaudīt, vai dabā atjaunotā robeža atbilst zemes robežu plāniem, ar kuriem šie nekustamie īpašumi ierakstīti zemesgrāmatā, un to, ka Robežstrīdu komisijas lēmumā nav norādīts, ka robežu atjaunošanas procesā ir pieļauti pārkāpumi vai konstatēta robežu dabā neatbilstība robežu plāniem, Administratīvā apgabaltiesa nekonstatē, ka Robežstrīdu komisijai bija pamats uzdot veikt atkārtotu robežu atjaunošanu.

Apgabaltiesas ieskatā citu personu iebildumi nevar ietekmēt mērnieka atzinumu tādā apjomā, ka, pamatojoties uz tiem, dabā atjaunotās robežas tiek precizētas neatbilstoši robežu plānā norādītajam. Tādējādi Robežstrīdu komisijai, konstatējot, ka kāda no ieinteresētajām personām ir izteikusi iebildumus par robežu atjaunošanu, bija pienākums pārbaudīt, vai atjaunotā robeža atbilst zemes robežu plāniem, protams, iespēju robežās mēģinot īpašniekus samierināt. Ar minēto pārbaudi komisijas kompetence ir izsmelta un turpmākos iebildumus izskata vispārējās kompetences tiesa prasības kārtībā.

[17] Ministru kabineta 1996.gada 30.aprīļa noteikumu Nr.158 „Nekustamā īpašuma valsts kadastra noteikumi" (spēkā līdz 2006.gada 1.jūlijam) 18.punktā paredzēts, ka VZD un tā licencētas fiziskās vai juridiskās personas ir tiesīgas uzmērīt dabā zemes robežas un ierīkot robežzīmes un to sastādītie dokumenti ir pamats nekustamo īpašumu reģistrēšanai kadastrā.

Ņemot vērā minēto, apgabaltiesa secina, ka gadījumos, kad dabā nav saglabājušās zemes robežzīmes, nekustamā īpašuma īpašnieks varētu lūgt VZD speciālistus vai licencētas fiziskās vai juridiskās personas atjaunot šo robežzīmi dabā atbilstoši nekustamā īpašuma robežām.

Minētajā Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta spriedumā atzīts, ka zemes robežu atjaunošanas akts apstiprina tikai noteiktu darbību veikšanu, tas nevienai personai neuzliek pienākumus. Līdz ar to tas nav vērtējams kā iestādes izdots administratīvs akts vai veikta faktiskā rīcība publisko tiesību jomā. Spriedumā arī norādīts, ka Senāta tiesas sēdē VZD Vidzemes reģionālās nodaļas pārstāvis paskaidroja, ka robežu atjaunošanas pakalpojums ir maksas pakalpojums, ko var sniegt gan VZD, gan privāts mērnieks.

No minētā Administratīvā apgabaltiesa secina, ka mērniece, veicot īpašuma „Rozes" robežu atjaunošanu, ir darbojusies privāto tiesību jomā, pamatojoties uz līgumiskām attiecībām ar *A.L.*, un viņa konkrētajā gadījumā kā

speciāliste neatradās Robežstrīdu komisijas pakļautībā. Tādējādi, nekonstatējot būtiskus pārkāpumus mērnieces rīcībā, Robežstrīdu komisijai nebija tiesību pieņemt lēmumu par atkārtotu robežu atjaunošanu.

[18] Pamatojoties uz minēto, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka Robežstrīdu komisija ir nepamatoti atteikusies izlemt jautājumu par robežu dabā atbilstību robežu plānam, uzdodot veikt atkārtotu robežu atjaunošanu, un tiesa uzskata, ka Robežstrīdu komisijas lēmums ir prettiesisks un atceļams.

Apgabaltiesa konstatē, ka Robežstrīdu komisija nav izlēmusi jautājumu par dabā atjaunoto robežu atbilstību robežu plānā noteiktajam. Tā kā Robežstrīdu komisijai atbilstības jautājums ir jāizlemj pēc būtības, tiesa šajā gadījumā nevar iestādes vietā noteikt administratīvā akta saturu. Līdz ar to apgabaltiesa uzdod komisijai izdot administratīvo aktu par īpašuma „Rozes" dabā atjaunoto robežu (2005.gada 14.oktobrī sastādītais Zemes robežu atjaunošanas akts) atbilstību robežu plānā noteiktajam.

[19] No juridiskās loģikas viedokļa nav iespējama situācija, ka tiek atcelts spēkā neesošs administratīvais akts. Tiesu praksē (skat. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2007.gada 16.augusta lēmumu Nr.SKA–479/2007) atzīts, ka par vienu un to pašu administratīvo aktu ir iespējams vai nu spriedums par tā atcelšanu (vai atzīšanu par prettiesisku, ja administratīvais akts laikā pēc tā izdošanas zaudējis spēku), vai par tā atzīšanu par spēkā neesošu. Tādējādi tiesas spriedums, ar kuru administratīvais akts atzīts par atceļamu, neatņemami ietver atzinumu, ka tas nav atzīstams par spēkā neesošu.

Tā kā Administratīvā apgabaltiesa atzina, ka Robežstrīdu komisijas lēmums ir atceļams, pieteicējas pieteikums daļā par komisijas lēmuma atzīšanu par spēkā neesošu ir noraidāms.

[20] Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmajā daļā noteikts, ja pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu.

Pamatojoties uz minēto, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka atbildētājai, kas šajā lietā ir Latvijas Republika, uzliekams pienākums atmaksāt pieteicējai viņas samaksāto valsts nodevu 10 latu apmērā.

[21] Administratīvā apgabaltiesa uzskata, ka pirmās instances tiesa nav pareizi noteikusi VZD kompetenci un CZK lēmuma statusu, līdz ar to pirmās instances tiesas spriedums nav tiesisks un pamatots.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

M.S.M. pieteikumu apmierināt daļā.

Atcelt Valsts zemes dienesta Vidzemes reģionālās nodaļas zemes robežstrīdu komisijas 2005.gada 17.novembra lēmumu Nr.ID-3.1/110.

Uzdot Valsts zemes dienesta Vidzemes reģionālās nodaļas zemes robežstrīdu komisijai 2 mēnešu laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas izdot administratīvo aktu par nekustamā īpašuma „Rozes" ar kadastra Nr.*/dzēsts kadastra numurs/* dabā atjaunoto robežu (2005.gada 14.oktobrī sastādītais Zemes robežu atjaunošanas akts) atbilstību īpašuma „Rozes" 1996.gada 28.decembrī izgatavotajā robežu ierādīšanas plānā noteiktajām robežām.

Pārējā daļā *M.S.M.* pieteikumu noraidīt.

Uzlikt pienākumu Latvijas Republikai atlīdzināt *M.S.M.* valsts nodevu desmit latu apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā 30 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja U.Mihailova

Tiesneši Z.Kupce

E.Puriņš